

Un encant discretíssim

Tres dies amb la família, de Mar Coll, va donar esperances als qui desitgen que s'acabi el divorci entre el cinema en català i l'espectador.

El cinema català té ganes de créixer i de seduir l'espectador. El sector espera que la nova llei vagi endavant i arribin els recursos necessaris. I que resolgui els problemes d'exhibició i de promoció.

El crític Àlex Gorina expressava fa poc a la seva secció d'EL TEMPS la preocupació pel cinema català, i en concret, per la feble recepció dels darrers títols. S'havia il·lusionat amb els resultats mínimament esperençadors de *Tres dies amb la família*, de la debutant Mar Coll, que es va mantenir en cartell força setmanes gràcies a un bon boca-orella, a la convicció en els comentaris de tota la crítica i, cal afegir-hi, al prestigi i anomenada dels actors: Francesc Orella, Ramon Fontserè, Eduard Fernández... Però les darreres estrenes de cinema català, constatava, no havien fet diana. I també eren films notables, molts.

Per al crític, els va faltar distribució i

locals adients. Gairebé cap no va trepitjar, en el cas de Barcelona, ni Renoirs ni Verdis, els cinemes que arrossegueu el màxim nombre d'espectadors predisposats a experimentar. Van anar a parar allà on no convenia, cinemes estil Alexandra o Méliès, que no acaben de ser ni carn ni peix, és a dir, que volen jugar dues cartes alhora, la dels cinèfils i la del públic comercial.

Hi ha, segons el crític, un altre motiu crònic del fracàs comercial de la darrera tongada de cinema català. El fet que els catalans militants "han tornat a fallar estrepitosament". El crític s'afarta de sentir veus de queixa pel nostre cinema i s'afarta de comprovar que aquells que més garlen no li fan costat.

Desconfiança? Crisi de militància catalanista? Desconfiança respecte al cinema català? Crisi de creativitat dels nostres realitzadors, com ha mostrat el darrer Ventura Pons, realitzador amb una obra interessantíssima però que ara es troba, com ha dit Gorina, en un cul-de-sac creatiu?

El fet és que la darrera obra mestra del cinema català –Gorina *dixit*–, *Petit indi*, de Marc Recha, és un film adreçat a paladars selectes i seleccionats: a una molt reduïda minoria. L'encant de Marc Recha és discretíssim.

El fet és que, per motius diversos, el film precipitat de Ventura Pons i el clarament minoritari de Marc Recha han decebut, fins i tot irritat, una gran part dels pocs espectadors que han tingut. I cada vegada que això s'escau, produeix un reacció de desànim en l'espectador, no tan sols amb vista a les obres següents d'aquests realitzadors, sinó als films catalans en general.

Per al crític Josep Maria López Llaví, la nova llei del cinema impulsada

Petit indi, de Marc Recha, una obra mestra, segons alguns crítics; una obra difícil, però, per a molts espectadors.

pel Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya inclou la necessitat de promoure la producció autòctona i de millorar l'oferta. És a dir, que els productes siguin més ben acabats i que puguin beneficiar-se d'una promoció de què ara no disposen.

És una necessitat que López Llaví veu clara. I per a Jordi Roigé, editor del setmanari *De cine*, aquesta llei, si s'aprova i compta amb els recursos adients, farà possible que el cinema en català, i tot el cinema produït a casa nostra, es visualitzi més, tingui més facilitats per arribar al públic, sigui més estimat.

Per a López Llaví, els darrers quatre o cinc anys han anat plens de propostes artístiques molt rellevants, amb autors que van pel món amb el cap molt alt, si bé s'adrecen a un públic minoritari. Tres exemples: Pere Portabella, Marc Recha i Albert Serra. Curiosament, Portabella és l'únic de la seva generació que es manté en forma.

Però els films que busquen un públic més ampli, a casa nostra, coixegen, segons el crític, en el capítol del pressupost: manca d'inversió.

Pobrets. “Normalment, les pel·lícules catalanes –ens diu– es fan amb pressupostos inferiors als de les cinematografies europees amb què ens volem comparar. Es nota molt quan cal fer escenes que han de ser rodades en grans escenaris, naturals o d'estudi, i amb molts extres. Disposar d'un pressupost més gran vol dir també tenir més temps per

a poder trobar els millors ambients, vol dir tenir més dies per a esperar la llum adequada, o poder repetir més vegades l'escena perquè quedi perfecta.”

Hi ha una cotilla que impedeix de fer produccions més cares. “El cinema en català, a diferència de l'espanyol –recorda–, no pot comptar amb tot el mercat espanyol. El mercat espanyol no és bo per al cinema català.” Com la literatura catalana, si fa no fa.

Per per a López Llaví, si hi ha una crisi de creativitat, la trobem en el camp dels guionistes. De vegades el director fa de guionista –un director que, a més ha de fer de productor i promotor– i, com que no tothom és Woody Allen, la pel·lícula en queda afectada. Els guions

Ventura Pons fa un film cada any i ara es troba en un cul-de-sac creatiu.

no tenen prou imaginació, d'una banda, i d'una altra no són prou valents, no reflecteixen prou bé la realitat. “Ideològicament, són fluïxos”, considera.

Gent preparada. Una mancança que contrasta amb la professionalitat dels tècnics, i la dels realitzadors i tot. “El fet més positiu del cinema català –diu el crític– és que ha sorgit gent nova molt ben preparada, entre els tècnics i els guionistes. Abans no hi havia una bona escola. Ara tenim l'Escola Superior de Cinematografia i Audiovisuals de Catalunya, l'Escac, tot i que prioritza el castellà en la comunicació exterior i la producció.” Ens trobem lluny, tècnicament parlant, doncs, dels Iquino, Bosch o de la Loma. Un Cesc Gay o una Isabel Coixet realitzen productes d'alt estil cinematogràfic.

Per a Jordi Roigé, el moment és esperançador, però cal que l'esperit de la llei projectada es concreti amb recursos. El cinema, recorda, requereix pressupostos i és una màquina que no es pot deixar de greixar ni un dia. La nova llei, ben aplicada, farà sorgir, pensa, el talent, ni que sigui a través de la quantitat. La qualitat vindrà amb la quantitat.

Però no és una llei que hagi de crear una indústria i un sector precari, sinó un sector i un gremi que travessa un moment molt bo i molt prometedor.

“Ens trobem –diu l'editor de la revista *De cine*– en una situació nova. La producció exhibida aquesta tardor-hivern del 2009 ha estat excepcional, amb molt bones crítiques i algun èxit de públic, com *REC2* i la pel·lícula japonesa de la Coixet, amb Sergi López. Si hi ha un moment per a donar una empenta forta al cinema català des de la Generalitat és aquest. És un moment òptim per a jugar-se-la a favor de la marca *cinema català*”.

Hi ha un risc, treure el *santeristo* gros i que la fe, la fe en el cinema català, no creixi. “No podem desenganyar un altre cop el públic. Això és clar.”

Però també seria desastrós que la Generalitat, un cop ha anunciat que traurà el *santeristo* gros, no l'acabi traient. “Seria realment un fracàs i tindria efectes molt negatius, que no hi hagués voluntat política d'aprovar la llei i, un cop aprovada, aplicar-la i dotar-la de recursos. Si no hi ha d'haver recursos,

potser val més que ens estalviem la llei. Una llei amb recursos ens interessa molt.”

Curiosament, en el moment que el sector cinematogràfic català mira amb bons ulls la llei catalana, la llei del Ministeri de Cultura espanyol, ara aturada a Brussel·les, va contra la nostra indústria cinematogràfica, perquè promou bàsicament les produccions de cost més alt. Ja hi ha hagut una queixa d'àmbit estatal contra la llei de Zapatero-Guardans, pel que té de discriminatòria contra les produccions mitjanes i petites, que són les que dominen a Catalunya.

La indústria catalana, recorda Jordi Roigé, s'adapta més a pressupostos ajustats. De films de pressupost elevat, en fem pocs. “La llei catalana –diu– hauria de preservar les pel·lícules de pressupostos mitjans.”

Talent i formació. Per a Jordi Roigé fins i tot tenim bons guionistes, a més d'excel·lents tècnics i directors. I, no cal dir-ho, actrius i actors. El talent i la for-

mació hi són. Ho demostren el fet que una gran part dels productors i tècnics de l'estat espanyol són catalans i com més va més directors catalans treballen a l'estranger, per a grans productores. També la vitalitat i les ganes d'explorar camps insòlits al nostre mercat, com el dels documentals.

El gran repte no serà de millorar els productes. Això s'aconseguirà fàcilment, si hi ha recursos. La dificultat, considera Roigé, serà canviar la rutina de l'espectador.

“El gran repte –ens diu– és que les pel·lícules puguin arribar al públic. Si fem pel·lícules que només aguantin una setmana d'exhibició, perdrem tota l'energia. Cal que distribuïdors i productors puguin donar a cada pel·lícula l'embolcall que necessiti. Ara, moltes pel·lícules es juguen la continuïtat en una sala només en la recaptació del primer cap de setmana. I, és clar, així el boca-orella no té temps d'actuar.”

És a dir, la promoció. O, dit en unes altres paraules, que la promoció no es

EL TEMPS

Isabel Coixet, com molts directors catalans joves, realitzen obres amb una tècnica impecable.

reduïxi als festivals, cada vegada més nombrosos, a tot Catalunya.

Lluís Bonada

st. francisc de
BORJA
1510 - 2010
GANDIA

AJUNTAMENT DE GANDIA